

POSTANOWIENIE

28 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 28 marca 2023 r. w Warszawie,
wniosku powodów E. M. i J. S.

o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Marcina Krajewskiego
wymogów niezawisłości i bezstronności

w sprawie II CSKP 366/22

1) odrzuca wniosek

**2) zawiadamia o odrzuceniu wniosku Okręgową Izbę Radców
Prawnych w Warszawie**

UZASADNIENIE

W sprawie o sygn. akt II CSKP 366/22 zarejestrowano przyjęte do rozpoznania skargi kasacyjne powodów Korporacji R. S.A. z siedzibą w W., L. spółkę z o.o. z siedzibą w W., E. M. i J. S. wniesione od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 16 października 2019 r. (sygn. akt I ACa 398/18) w sprawie o odszkodowania przeciwko pozwanemu m. st. Warszawa. W stosunku do sędziego Sądu Najwyższego Marcina Krajewskiego, wyznaczonego do składu mającego rozpoznać wyżej wskazane skargi kasacyjne w sprawie o sygn. akt II CSKP 366/22, powodowie E. M. i J. S. złożyli na podstawie art. 29 § 5, 6, 7 i 8 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 1904 ze zm. – dalej: „u.SN”) w piśmie z 1 grudnia 2022 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego – 5 grudnia 2022 r.), sprostowanym w piśmie z 2 grudnia 2022 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego – 6 grudnia 2022 r.), wniosek o zbadanie

spełnienia przez tego sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności. Wskazali, że wniosek uzasadniają okoliczności powołania tego sędziego w dniu 10 października 2018 r. przez Krajową Radę Sądownictwa (dalej: „KRS”) ukształtowaną przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Wnioskodawca wielokrotnie wyrażał publicznie (w publikacjach dostępnych także w Internecie) krytyczne stanowisko wobec przemian w systemie sądownictwa Rzeczypospolitej Polskiej, co dotyczyło także zmian procedury powoływania członków KRS, którą to procedurę powód uważa za wadliwą i niekonstytucyjną. Uwzględnivszy zasadę *nemo iudex in causa sua* uzasadniony jest wniosek, że powyższe okoliczności mogą prowadzić do naruszenia na niekorzyść powoda standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy. Podniesiono także (w piśmie z 2 grudnia 2022 r.), że powód J. S. nie jest przeciętnym uczestnikiem debaty publicznej, lecz regularnym autorem publikacji dotyczącym kwestii gospodarki i ustroju Państwa o szerszym zasięgu. Rozpoznawana sprawa, o wielkiej wartości przedmiotu sporu, również dotyczy w dość ścisłym związku niewłaściwego wykonywania władzy publicznej – organów samorządowych, z którymi powodowie są w sporze. Przy rozpoznawaniu sprawy, w ramach wykładni teleologicznej stosowanych przepisów u.SN, należy wziąć to pod uwagę. Wnioskodawcy podnieśli, że wskazane wyżej okoliczności dotyczą wszystkich sędziów wyznaczonych do rozpoznania sprawy II CSKP 366/22. W piśmie z 9 grudnia 2022 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego – 9 stycznia 2023 r.) powołali się dodatkowo na argumentację wskazaną w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 13 lipca 2022 r., sygn. akt II AKa 173/21, tj. że wystarczy sama obawa społeczna by sąd utracił wiarygodność bezstronnego arbitra oraz, że niezależność i niezawisłość w orzekaniu jest tak samo ważna w każdej sprawie i nie można miarkować rodzaju sprawy, czy pozycją stron procesu, gdyż przeczyłoby to zasadzie równości prawa i równości wobec prawa. Ze względu na wcześniej powołane okoliczności dotyczące powoda J. S. oraz ze względu na sprawę dotyczącą roszczeń powstałych na kanwie, przynajmniej szeroko rozumianych, relacji władza publiczna – obywatel, w tym sensie wskazana „obawa społeczna” wyrażona jednoznacznie przez wnioskodawców, w szczególności J. S. dotyczyć może niniejszej sprawy *a fortiori*. W piśmie tym

wnioskodawcy wskazali również na szczególne okoliczności uzasadniające złożone przez nich wnioski w odniesieniu do sędziów Sądu Najwyższego Pawła Czubika i Grzegorza Żmija.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 29 § 5 u.SN dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, o którym mowa w § 7, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. W myśl art. 29 § 6 pkt 1 u.SN, wniosek o stwierdzeniu przesłanek, o których mowa w § 5, może zostać złożony wobec sędziego Sądu Najwyższego wyznaczonego do składu rozpoznającego środek zaskarżenia, a więc także skargę kasacyjną zaliczaną według systematyki Kodeksu postępowania cywilnego do nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Wnioskodawcy jako powodowie, a więc jedna ze stron postępowania kasacyjnego, są uprawnionymi do złożenia wniosku, o czym stanowi art. 29 § 7 u.SN. Wniosek został też złożony w terminie określonym w art. 29 § 8 u.SN oraz przez pełnomocnika wnioskodawców będącego radcą prawnym, a więc z zachowaniem wymagania wynikającego z art. 87¹ § 1 k.p.c., zgodnie z którym w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Złożony wniosek spełnia też – zgodnie z art. 29 § 9 u.SN - wymagania pisma procesowego, a określone w art. 126 k.p.c. Według art. 29 § 9 u.SN wniosek powinien ponadto zawierać: żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki, o których mowa w § 5 (pkt 1) oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie (pkt 2). Wniosek spełnia wymagania określone w art. 29 § 9 pkt 1 u.SN, nie spełnia natomiast wymagania z art. 29 § 9 pkt 2 tej ustawy. Wnioskodawcy przytoczyli bowiem wyłącznie okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Marcina Krajewskiego na urząd sędziego Sądu Najwyższego, co nastąpiło na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej

przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3), a więc w wadliwej procedurze, według stanowiska zajętego w uchwale składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNC 2020, nr 4, poz. 34). Nie wskazali natomiast żadnych innych okoliczności dotyczących postępowania sędziego po jego powołaniu na urząd sędziego Sądu Najwyższego, co może doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Nie mogą być uznane za okoliczności dotyczące postępowania sędziego po jego powołaniu fakty powołane przez wnioskodawców dotyczące jedynie charakteru sprawy oraz działalności o charakterze publicznym powoda, w ramach której zajmował on krytyczne stanowisko wobec zmian w systemie sądownictwa w Polsce. Próbę wskazania takich okoliczności wnioskodawcy podjęli jedynie w odniesieniu do sędziów Sądu Najwyższego Pawła Czubika i Grzegorza Żmija, co nie jest przedmiotem oceny w postępowaniu o sygn. akt III CB 16/22 dotyczącym tylko sędziego Sądu Najwyższego Marcina Krajewskiego. Wbrew też art. 29 § 9 pkt 2 u.S.N. wnioskodawcy w ogóle nie wskazali żadnych dowodów na poparcie swoich twierdzeń. Braki te w świetle art. 29 § 10 zd. 1 u.S.N. uzasadniały odrzucenie wniosku bez wzywania do ich uzupełnienia.

Co do składu, w jakim powinno nastąpić odrzucenie wniosku, Sąd Najwyższy podziela stanowisko zajęte w postanowieniu Sądu Najwyższego z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22 (niepubl.), zgodnie z którym ustawodawca nie sprecyzował, jaki skład Sądu Najwyższego jest właściwy do zbadania wymagań formalnych wniosku (podobnie terminowości jego złożenia i dopuszczalności w pozostałym zakresie) i jego odrzucenia. W art. 29 § 15 u.S.N. określił jedynie skład właściwy do „rozpoznania” wniosku, co wskazuje na rozstrzygnięcie o charakterze merytorycznym, tj. uwzględnienie wniosku (wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy) albo jego oddalenie (art. 29 § 18 i 19 u.S.N.), które może nastąpić dopiero po dokonaniu kontroli formalnej wniosku. Za taką, wąską interpretacją art. 29 § 15 u.S.N. przemawiają również racje funkcjonalne, gdyż uznanie, że odrzucenie wniosku ze względu na braki formalne jest rozpoznaniem tego wniosku,

prowadziłoby do trudnych do zaakceptowania konsekwencji. W szczególności oznaczałoby, że o odrzuceniu wniosku – także z powodu jego złożenia po upływie terminu - musiałby każdorazowo decydować skład 5 sędziów, jak również, że powinno być poprzedzone wysłuchaniem sędziego, którego wniosek dotyczy (por. art. 29 § 15 u.S.N.). Z tego względu nie można uznać za aktualnego także na gruncie omawianego postępowania wpadkowego poglądu wyrażonego w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z 1 lipca 2021 r., III CZP 36/20 (OSNC 2021, nr 11, poz. 74), zgodnie z którą pojęcie rozpoznania zażalenia, o którym mowa w art. 397 § 1 k.p.c. obejmuje również orzeczenie co do jego dopuszczalności. W tej sytuacji należy uznać, że skład Sądu Najwyższego właściwy do odrzucenia wniosku nie został uregulowany w ustawie o Sądzie Najwyższym, w związku z czym do postępowania toczącego się na skutek wniosku dotyczącego sprawy cywilnej, należy zastosować odpowiednio przepisy o zażaleniu zgodnie z art. 29 § 24 u.S.N. Za miarodajne w tym względzie należy uznać przepisy art. 29 § 10 u.S.N. w związku z art. 367 § 3 zd. drugie w związku z art. 397 § 3 w związku z art. 29 § 24 u.S.N., które prowadzą do wniosku, że odrzucenie wniosku może nastąpić w składzie jednoosobowym, na posiedzeniu niejawnym.

O zawiadomieniu właściwego organu samorządu zawodowego, do którego należy pełnomocnik wnioskodawców, o odrzuceniu złożonego przez niego wniosku niespełniającego wymagań określonych w art. 29 § 9 u.S.N. orzeczono na podstawie art. 29 § 11 tej ustawy.